

TORAH, HART VAN HET JODENDOM

De Torah-rol is de ruggengraat van het Joodse godsdienstige leven. Het is het lees-, leef- en studieboek bij uitstek. De Torah wordt beschouwd en ervaren als liefdesgeschenk van de Eeuwige. Het is het boek van Zijn barmhartige en genadige daden die verlossing doen verwachten.

De Torah-rol

Torah is de Hebreeuwse aanduiding van de eerste vijf Bijbelboeken van Mozes. Deze vormen *Het hart van het Jodendom*. Dat de Torah voor de Joden zeer belangrijk is, zie je bijvoorbeeld terug in de inrichting van de synagoge. Midden in de ruimte bevindt zich namelijk de *biemá* - de verhoging waarop men staat om de Torah te lezen. En tegen de oostelijke muur (de synagoge is 'georiënteerd' op Jeruzalem) bevindt zich de *heilige arke*, een kast waarin de rollen worden bewaard. Hoe kostbaar de Torah-rol is, ziet men ook terug aan de rollen zelf en aan de manier hoe ermee wordt omgegaan.

Vervaardiging van de rol

Bij de Torah-lezing in de synagoge wordt altijd gebruik gemaakt van een handgeschreven rol. Gemaakt van perkament, bereid uit bepaalde delen van de huid van reine, *kosjere*, dieren. Het schrijven van de rol gebeurt met nauwkeurige precisie. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een ganzen- of kalkoenenveer en speciale met de hand gemaakte inkt.

Voor de schrijver (*sofeer*) aan zijn dagelijks werk gaat, neemt hij een ritueel bad. Daarna test hij de pen en de inkt door het woord 'Amalek' te schrijven en weg te krassen. Dit op grond van de woorden uit Deuteronomium 25:19:

Als de HEERE, uw God, u rust gegeven heeft van al uw vijanden van rondom, in het land dat de HEERE, uw God, u als erfelijk bezit geeft om dat in bezit te nemen, moet het zó zijn dat u de gedachtenis aan Amalek van onder de hemel uitwist. Vergeet het niet!

Elke keer als hij de naam van God schrijft, benoemt hij dat ook hardop. Het overschrijven van hele Torah neemt een aantal maanden in beslag. Als dit klaar en gecontroleerd is, worden de vellen perkament aan elkaar genaaid met pezen van reine dieren. Het geheel wordt dan aan houten stokken bevestigd, de zogenaamde *atsee chayiem*, letterlijk: 'levensbomen'. Want zo lezen we in het boek Spreuken:

Zij is een boom des levens voor wie haar vastgrijpen. Spreuken 3:18

Als de rol klaar is, wordt deze op een feestelijke manier in gebruik genomen.

Bij de Askenazische Joden (afkomstig uit Midden- en Oost-Europa) is het gebruikelijk dat de Torah-rol bewaard wordt in een 'mantel' van zijde of fluweel. Aan de bovenkant daarvan zitten twee openingen, voor de 'levensbomen'; aan de onderkant is hij open, zodat hij over de rol heen geschoven kan worden. Deze mantel is vaak rijkelijk versierd. Bij de Sefardische Joden (afkomstig uit Spanje en Portugal) wordt de Torah-rol in een zogenaamde *tiq* bewaard: een houten of metalen houder, in de vorm van een rechtopstaande cilinder die je kunt openklappen. In elk van beide helften is een 'levensboom' ondergebracht. Deze kast wordt doorgaans ook rijkelijk versierd, met name met zilverbeslag.

Eventuele fouten

Fouten kunnen verbeterd worden. De inkt is m.b.v. een mesje en puimsteen te verwijderen. Maar een vergissing bij het schrijven van één van de namen van God kan niet gecorrigeerd worden, want de naam van God mag niet uitgewist worden. Als tijdens de lezing in de synagoge een fout wordt ontdekt, wordt uit een andere rol verder gelezen. De rol waarin een fout ontdekt is moet eerst verbeterd worden, binnen 30 dagen, voor er weer uit gelezen mag worden.

De heiligheid van de Torah-rol

Een Torah-rol moet met bijzondere eerbied behandeld worden. Zo mag er geen andere (bijbel)boekrol bovenop worden gelegd. Als de *heilige arke* opengaat, gaat iedereen staan. En als de Torah-rol langs gedragen wordt, is het gebruikelijk om deze te kussen of om ervoor te buigen. In het geval er een rol op de grond valt, zal een gemeente een dag vasten.

Men mag het perkament van de Torah-rollen niet aanraken. Sommigen zeggen omdat zij heilig zijn, volgens anderen is het omdat het perkament gemaakt is van dierenhuid wat een bron van rituele verontreiniging is. Ook wordt er gezegd dat dit is omdat iemands vingers altijd enigszins transpireren en dus vochtig zijn, en in transpiratie zit zuur dat het perkament op den duur aantast en de letters kan uitwissen. Daarom wijst men bij het lezen van de rol de tekst met een aanwijsstokje aan, ook wel *jad* genoemd. 'Jad' betekent 'hand' in het Hebreeuws. Het aanwijsstokje heeft aan het uiteinde gewoonlijk de vorm van een handje met een uitgestoken wijsvingertje.

Een Torah-rol is een bijzonder kostbaar bezit. Letterlijk! Maar nog meer in figuurlijke zin, als heilig bezit van onovertroffen waarde!

Lezing uit de Torah-rol

In de synagoge wordt er op elke sabbat een bepaald gedeelte uit de Torah-rol gelezen. In één jaar wordt de hele Torah gelezen. Op de dag na het Loofhuttenfeest wordt het slot van de Torah gelezen, en wordt er gelijk ook weer een nieuw begin gemaakt, met Genesis 1. Die dag heet *simchát torah*, 'vreugde der wet'. Deze vreugde wordt o.a. geuit in een rondedans met de Torah-rol en er worden snoepjes uitgedeeld.

Tenslotte

Er wordt wel gezegd dat Israël met de Torah 'getrouwd' is. De Torah-rol wordt ook wel als een bruid of koningin gezien. En zoals het huwelijk normaal gesproken geen knellende band is, is de Torah dat ook niet voor de Joden. Het is voor hen een bron van vreugde:

Uw wet is mijn bron van blijdschap.

Psalm 119:174